

Suurpetotyöryhmäraportti – Täydennystarpeet toimivan kokonaisuuden varmistamiseksi

Esitys on valmisteltu MTK:n ja Metsästäjäliiton yhteistyönä

Suurpetoinfo 17.12.2024
Anna-Rosa Asikainen, juristi (luonnonsuojelu), MTK

Etenemisaskeleiden aikataulusta

Työryhmä katsoo, että hallituksen esitys metsästyslain uudesta tavoitepykälästä ja metsästyslain 41 §:n 5 momentin muuttamisesta tulisi viedä eduskuntaan alkuvuodesta 2025, jotta lainmuutos voisi tulla voimaan toukokuussa 2025. Karhukannan hoitosuunnitelman päivitys tulisi saada voimaan myös toukokuussa 2025. Susi ja ilveskannan hoitosuunnitelmien päivitysten tulisi valmistua loka-marraskuussa 2025.

- Aikahorisontti on pitkä, sillä uudistetunkin lainsäädännön perusteella tehdyistä poikkeuslupapäätöksistä todennäköisesti valitetaan. Tästä syystä kaikki lainsäädännölliset muutokset, jotka kokonaisuuden kehittämiseksi tarvitaan, olisi perusteltua tehdä mahdollisimman pikaisesti. Muutoksilla on tavoiteltava tilannetta, jossa mahdollisimman korkealla todennäköisyydellä pystytään osoittamaan kaikkien poikkeuslupaedellytysten täyttyminen.

Muutosten kokonaisuuden on palveltava KAIKKIEN kannanhoidollisen metsästyksen poikkeuslupaedellytysten täyttymisen osoittamista

Luontodirektiivi ja komission tulkintaohje:

- Tarkoin valvotuissa oloissa ja valikoiden ja rajoitetusti sallitaan tiettyjen liitteessä IV lueteltujen lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa (e alakohta)
  - hyväksyttävä päämäärä
  - tieteellisten tietojen avulla osoitetaan, että poikkeuksella kyetään saavuttamaan päämäärä
  - tarkoin valvotut olot
  - poikkeus kohdistuu kohdeyksilöiden valikoiden
  - poikkeus kohdistuu rajoitettuun määrään yksilöitä
- Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen
- Varmuus siitä, ettei poikkeus haittaa kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä

Ehdotetut toimenpiteet tiivistettynä

periaatteellinen
lähtökohta

hyväksyttävä
päämäärä

kannanhoitoalueet
hoitosuunnitelmiin

viitearvot

poikkeuslupa-
menettelyt

1. Metsästyslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsästyslaissa säädetään suurpetojen poikkeuslupien myöntämistä koskeva tavoite vastaamaan Bernin sopimuksen 2 artiklaa ja luontodirektiivin 2.3 artiklaa, joissa edellytetään ekologisten seikkojen lisäksi otettavaksi huomioon myös taloudelliset ja sosiaaliset seikat.
2. Metsästyslakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että laissa säädettäisiin toimivalta maa- ja metsätalousministeriölle ministeriön asetuksella asettaa luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen poikkeuslupaharkinnan tueksi kannanhoidollisen metsästyksen päämäärä.
3. Suurpetojen hoitosuunnitelmia ehdotetaan päivitettäväksi siten, että niissä asetetaan nykyistä tarkemmat lajien biologiasta sekä muista olennaisista seikoista johdettavat kannanhoitoalueet. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tulisi vahvistaa nämä kannanhoitoalueet. Maa- ja metsätalousministeriön asetusten osalta ehdotetaan, että asetuksella vahvistettavat suurimmat sallitut saalismäärät asetetaan kannanhoitoalueittain. Tällä pyritään vahvistamaan alueellista tarkastelua.
4. Edellä mainittujen kiireellisten muutosten jälkeen käynnistetään tarvittaessa jatkoselvitys tämän työryhmän toimeksiannossa esitetyistä kokonaisuuksista, joita tässä työryhmässä ei annetun ajan puitteissa ollut mahdollisuutta tarkastella tarkemmin. Erityisesti selvityksessä tulee tarkastella tarvetta asettaa suurpetolajeille Ruotsin mallin mukaisesti suotuisan suojelutason viitearvot. Lisäksi selvitetään edellytyksiä muuttaa poikkeuslupien myöntämistä siten, että poikkeusluvan hakijan roolia poikkeuslupien perustelemisessa kevennettäisiin nykyisestä. Selvityksessä tulee kuulla kattavasti eri kokonaisuuksien asiantuntijoita. Viitearvoja koskevassa selvityksessä tulee kuulla asiaan perehtyneitä tutkijoita sekä erityisesti luontodirektiivin 17 artiklan raportoinnissa mukana olevia asiantuntijoita. Lisäksi selvityksessä tulee olla vaikutusten arviointi.

Työryhmälle tehtyjä ehdotuksia, jotka eivät ole mukana raportin ”aktiivisella työlistalla”

- Ratkaistaan **suotuisan suojelutason viitearvon asettamiseen liittyvät valinnat** säätämällä asiasta metsästyslaissa. Esitetään näiden valintojen perusteella määräytyvä viitearvo MMM:n asetuksessa. Esitetään viitearvo ensin sudelle, sillä sen osalta tieteellinen tarkastelu on jo tehty. Käynnistetään tieteellinen työ karhun ja ilveksen osalta.
- Jaetaan viitearvo kannanhoitoalueille ja riistakeskusalueille asettamalla **suurpetokohtaiset vähimmäismäärät** MMM:n asetuksessa.
- Vakiinnutetaan **kannanhoitosuunnitelman laatimista koskeva prosessi ja kannanhoitosuunnitelman sisältö** säätämällä siitä metsästyslaissa (ja tarvittaessa myös asetustasolla). Samalla kirkastetaan kannanhoitosuunnitelman merkitystä poikkeuslupaharkinnassa.
- Vahvistetaan koko järjestelmän läpäisevä **kolmen tason tarkastelu**: koko Suomi, kannanhoitoalueet ja riistakeskusalueet.
- Vahvistetaan **sidosryhmien osallisuutta ja alueellisia tilanteita koskevaa tietopohjaa** kehittämällä alueellisten riistaneuvostojen toimintaa sekä kannustamalla maakuntaliittojen järjestämiä suurpetoneuvostoja aktiivisuuteen.
- Uudistetaan kannan säatelemiseksi myönnettävien **poikkeuslupien menettelyä** siten, että se on vahvemmin virallisperiaatteeseen perustuvaa. Selkiytetään luvan hakijan ja luvan myöntäjän roolitusta: riistakeskus tuottaa asiantuntijatyönä alue- ja paikallistason tietojen ja kanta-arvion perusteella perustelut myönnettäville poikkeusluville, riistakeskuksen lupahallinto myöntää oma-aloitteisesti poikkeusluvut, metsästäjät hakevat lupien ”toteutusoikeutta”. On lupahallinnon tehtävä selvittämisvelvollisuutensa puitteissa varmistaa päätöksen lainmukaisuus.
- Kehitetään **kanta-arvioita** tunnistettujen tarpeiden (mm. kanta-arvioiden tuotantomenetelmät ja laskentakaavat, rahoitus, tiedonkerääjäverkosto, kannustimet / korvaukset tiedonkerääjille) pohjalta.
- Uudistetaan **riistavahinkolakia** niin, että korvauksista tulee nykyistä oikeudenmukaisempia.

Viitearvon asettaminen

- Viitearvo tarkoittaa sitä suurpedon yksilöiden lukumäärää, jonka ylittyessä suurpedon katsotaan olevan EU:n luontodirektiivin mukaisella suotuisalla suojelutasolla. Viitearvon alittumisen tai ylittymisen perusteella ratkaistaan direktiiviraportoinnin yhteydessä, onko laji suotuisalla suojelutasolla. Suojelutasolla on olennainen merkitys poikkeuslupaharkinnassa.
- Viitearvon asettamiselle on erityinen tarve tällä hetkellä epäsuotuisalle suojelutasolle raportoidun suden osalta. Vaikka karhun ja ilveksen on katsottu olevan selkeästi suotuisalla suojelutasolla, yhdenmukaisuuden ja tietopohjan aukottomuuden vuoksi viitearvo on perusteltua asettaa myös näille lajeille.
- Viitearvo esitetään kullekin suurpetolajille vain ja ainoastaan koko Suomen tasolla (ei aluepopulaatioita). Viitearvo jaetaan kannanhoitoalueille ja riistakeskusalueille asettamalla suurpetokohtaiset vähimmäismäärät.
- Viitearvo asetetaan käyttämällä parasta saatavilla olevaa tietoa ja tieteellistä asiantuntemusta. Kun lopullinen viitearvo kuitenkin Luken korostamin tavoin väistämättä edellyttää tiettyjä päätöksentekijän valintoja (esim. riskitaso), annetaan ratkaisut eduskunnan tehtäväksi niin, että eduskunta päättää metsästyslaissa viitearvon asettamiseen liittyvistä valinnoista. Metsästyslain säännökset ohjaavat viitearvon asettamista MMM:n asetuksessa.

Mielipide | Erä 16.12.2024 08:43

Kolumni

Sari Essayah

Samoin lisätään ministeriölle asetuksenantovaltuus määrittää kannanhoidollisen metsästyksen päämäärä. Juuri tämä oikeusistuimissa kestävänpäämäärän asettaminen on ollut se kompastuskivi, johon kannanhoidollisen metsästyksen luvat ovat valitusten myötä kaatuneet.

Raportissa viitoidetaan myös jatkoaskeleita. Kannanhoidollisten lupien alueellisten perusteluiden vahvistaminen on keskeistä. Suurpetokantojen viitearvot sekä niiden taustalla oleva riskitasojen valinta otetaan tarkasteluun jo kannanhoitosuunnitelmien päivittämisen yhteydessä.

Vähimmäismäärien asettaminen

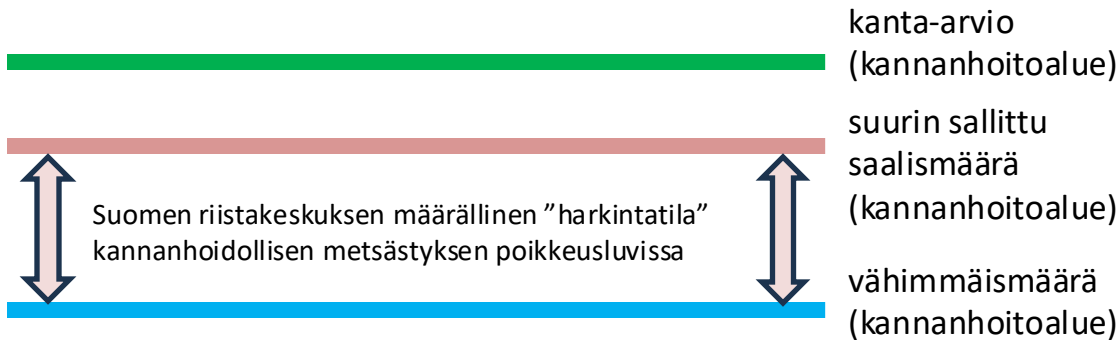
- Vähimmäismäärien avulla koko Suomea koskeva viitearvo jaetaan kannanhoitoalueille ja riistakeskusalueille.
- Vähimmäismäärät toimivat kannan säätelyä myönnettävien poikkeuslupien menettelyn käynnistäjänä Suomen riistakeskuksessa. Lisäksi vähimmäismäärillä varmistetaan, että kannan säätelyä myönnettävät poikkeusluvut eivät vaikuta lajin suotuisaan suojelutasoon kielteisesti.
- Vähimmäismäärät esitetään MMM:n asetuksessa, jota tarkistetaan tarvittaessa. Jyvitys perustuu kanta-arvioon ja kannanhoitosuunnitelmaan.

Menettely kannanhoidollisen metsästyksen poikkeusluvissa

- Kanta-arviossa esitetyn todennäköisimmän yksilömäärän ylittäessä vähimmäismäärän kannanhoitoalueilla ja/tai riistakeskusalueilla Suomen riistakeskus ryhtyy selvittämään ja valmistelemaan kannanhoidollisen metsästyksen poikkeuslupia.
- Vähimmäismäärän ylittyminen merkitsee, että poikkeusluvan edellytykset *voivat täytyä*. Vähimmäismäärän ylittyminen ei merkitse sitä, että edellytykset täyttyvät ja lupa on myönnettävä, sillä poikkeusluvalla on muitakin edellytyksiä kuin poikkeuksen vaikutus suotuisaan suojelutasoon.
- Poikkeuslupamenettely on virallisperiaatteeseen perustuvaa. On lupahallinnon tehtävä selvittämisvelvollisuutensa puitteissa varmistaa päätöksen lainmukaisuus. Tiedonkeruu- ja perusteluvastuu on korostuneesti riistakeskuksella, ei metsästäjillä. Selkiytetään luvan hakijan ja luvan myöntäjän roolitusta:
  - riistakeskus tuottaa asiantuntijatyönä alue- ja paikallistason tietojen ja kanta-arvion perusteella perustelut myönnettäville poikkeusluville
    - tietojen kerääminen alue- ja paikallistasolta, esim. alueellisista riistaneuvostoista ja maakuntaliittojen suurpetoneuvostoista
  - riistakeskuksen lupahallinto myöntää oma-aloitteisesti poikkeusluvut
    - riistakeskus arvioi käytettävissä olevia tietoja suhteessa asetuksessa määriteltyyn hyväksyttävään päämäärään sekä osoittaa tietopohjaisesti, että yksilöiden poistamisen kautta toteutuvaa kannan säätelyä keinona käyttäen saavutetaan kyseinen päämäärä
    - poikkeuslupien määrää rajoittaa MMM:n asetuksessa kannanhoitoalueittain asetettu suurin sallittu saalismäärä samalla, kun poikkeuslupien mitoitus tulee suhteuttaa päämäärän toteuttamiseen
    - poikkeusluvista määritellään poistettavien yksilöiden lukumäärä ja alueellinen kohdentaminen: suden osalta lupa kohdennetaan laumaan, karhun ja ilveksen osalta lupa kohdennetaan erikseen määriteltävälle alueelle
  - metsästäjät hakevat lupien ”toteutus oikeutta”
    - ”toteutus oikeutta” koskevan päätöksen valitusoikeus on perusteltua rajata vain hakijaan, koska varsinaisen poikkeusluvan myöntämisen edellytykset on ratkaistu jo aiemmassa vaiheessa

yksilöiden lukumäärä

asetuksessa ja
poikkeusluvituksessa
mitoitus tulee
suhteuttaa
päämäärän
toteuttamiseen